

AÖF İLAHİYAT 1. SINIF

İslam Hukuku 6,7,8

İSLÂM HUKUKU 8.ÜNİTE

1. Haklar 2'ye ayrılır: 1- malvarlığı (mamelek)- Para ile ölçülebilen, maddi menfaati koruyan haklar. 2- sahis varlığı- Değeri para ile ölçülemeyen, şahsın manevi menfaatine ilişkin haklarıdır.
- 2- sahis varlığı hakları: kişilik hakkı, isim taşıma, velayet, vesayet hak-
tı
- 3- Eşya ve borçlar hukuku malvarlığı haklarıyla ilgilenir. 2'ye ayrılır:
  - a) ayni haklar: Bir kimseye bir mal üzerinde doğrudan hakimiyet sağla-
yan ve herkese karşı ileri sürülebilen haklar
  - b) alacak hakkı: Alacaklıya borçludan bir şeyi isteme yetkisi sağlayan
haklar
- 4- Ayni haklar eşya hukukunun, alacak hakları ise borçlar hukukunun
ana konusudur.
- 5- Ayni hak ikiye ayrılır:
  - 1- mutlak ayni hak: Mülkiyet hakkı. Ayni hakkın sahibine tam ve en
geniş yetkiler veren türüdür. Sınırlama yoktur.
  - 2- Sınırlı ayni haklar: Mülkiyetin dışındaki haklardır. Mülkiyette bulunan
yetkilerden bir veya birkaçını sağladıkları için kapsamı dardır. İrtifak
ve rehin hakları gibi guruplara ayrılırlar.
- 6- İslam hukukunda, mülkiyet hakkının da dahil olduğu, eşya üzerinde
en güçlü ve doğrudan kurulan yetkileri milk terimi ifade eder.
- 7- Milk terimi, ayni hak terimini karşılar 2'ye ayrılır.
- 8- Mutlak milk - Bir eşyanın hem aynı hem de menfaati üzerinde ku-
ruludur (milkul'ı ayn vel menfaa)
- 9- Sınırlı (nâkis) milk - Mülkiyette bulunan yetkilerden birini veya
bir kaçını verdiği için kapsamı mülkiyete göre daha dardır. 3'e ayrılır:
  - a) Bir eşyanın sadece menfaatlerini içeren milk (milkul menfaa bilâ ayn)
Eşyanın aynî başkasına ait olduğu için ayn üzerinde yetki söz konusu
değildir. İrtifak hakları bu grupta yer alır.

- b) Sadece ayn üzerinde kurulu olup menfaatleri içermeyen milk (milku'l ayn bila menfaa). Gıptak mülkiyet de denir, Tüm menfaatleri başkasına ait olan maldır.
- c) Bir eşyanın aynını elinde tutma ve zilyetliğinde (yed) bulundurma konusundaki milk (milku'l-habs vel-yed). Hanefilere göre rehin hakkı bu türe girer.
- 10- Mülkiyet sahibine eşya üzerinde en geniş ve tam yetkiler veren ayni haktır.
- 11- İslâm hukukçuları naslarda vurgulanan, başkasının malının haramlığı ilkesini mülkiyetin temeli olarak alırlar.
- 12- Mülkiyet hakkının konusu mal, yani eşyadır. İslâm hukuku bazı nesnelere mal niteliğinde görmemiş, bunlar üzerinde kurulacak hakları da mülkiyet olarak değerlendirmemiş, korunmamıştır.
- 13- Hanefi doktrininde mal daha ziyade örfi ve tabii bir kavramdır.
- 14- Mecelle'nin mal tanımı: Mal, insanın tabiatı icabı meylettiği ve ihtiyaç vakti için saklanabilen şeydir.
- 15- Hanefilerde bir nesnenin mal niteliği taşımaya için iki temel özelliğe sahip olması gerekir:
a) İnsanların bir ihtiyacını gidererek fayda temin etmesi (örf unsuru).
b) Müstakil bir varlığı olması (fiziki unsur). Üzerinde doğrudan ferdi hakimiyet kurulabilmesi (iddihar olunabilme)
- 16- Hanefilerde mal terimi ara bir kavramdır. Gerçek anlamda mallar mütakavim mal terimiyle ifade edilir.
- 17- Mütakavim mal, kullanılıp faydalanılması Müslümanlar açısından mübah olan maldır.
- 18- Bir malın mütakavim olması için İslâm hukuk sisteminin o maldan yararlanmayı Müslümanlara yasaklamamış olması gerekir.

19. Hanefilerin esya ile ilgili terimleri 3 aşamalıdır:

a) mal olmayan şeyler; kan, leş, tek bir piring, tanesi gibi

b) mal olup, mütekavvim olmayan nesnelere. Yani yasaklanmış mallar. 3 tanedir: Hamr (sarap), domuz, ser'i yollarla kesilmeden (boğularak vb.) ölen hayvanlar.

c) mütekavvim mallar. Yukardaki 3 şeyin dışında olup, iktisadi değeri olan ve Müslümanlara mübah kılınmış nesnelere

20. Bir malın mütekavvim mal olup olmamasının en temel üç sonucu:

a- Aynı haklara konu olabilme

b- Hukuki işlemlere konu olabilme

c- Hukuki koruma altında olma. Yani malları tahrip edenin tazmin yükümlülüğü olması.

21. Diğer 3 mezhep te mal terimi konusunda Hanefi mezhebiyle aynı görüştür. Bir nesnenin mal olması için ser'an temiz olması şartını da eklemişlerdir.

22. Sâfiiler köpeği pis kabul ettiklerinden onu mal olarak görmezler

23. Bir eşyanın satımı, ayn üzerinde gerçekleşen işlemdir. Kira akdi eşyanın menfaati üzerinde gerçekleşen işlemdir.

24- Menfaat üzerinde gerçekleşen akitler eşyanın kendisi (ayn'), değil de menfaati üzerinde kurulmuştur. Böyle bir akid milki menfaat doğurur.

25. Bir eşyanın somut varlığı ve zati, ayn olarak nitelenirken, dış dünyada cins olarak belirlenmiş borçlara deyn denmiştir.

26. Yani; Hukuki işlemin konusu, fert olarak belirlenmiş bir nesne ise (ayn), fert olarak belirlenmemiş cins yada para şeklinde belirlenmiş ise (deyn) olduğundan bahsedilir.

27- Deyn; borçlu kişinin hukuki kişiliğine (zimmet) ilişkin bir borçluluk vasfıdır.

28- Misli mal = Miktarları tartı, hacim ölçüsü, uzunluk ölçüsü, ya da adet hesabıyla belirlenen mallardır. Buğday, kumaş, yumurta, para

29- Kiyemi mal = Tam olarak aynı değer ve şartlarda aynı cinsini bulmanın kolay olmadığı mallar. Büyükbaş hayvan, arazi, ikinci el bir araba.

30- Menkul mal = Özüne zarar vermeden bir yerden başka bir yere taşınabilen eşyalara denir. Taşınamayanlara ise gayri menkul denir.

31- Malın sahibiyle ilişkisi bakımından mallar 3'e ayrılır:

- 1- Sahipsiz (mübah) mallar - üzerinde mülkiyet hakkı olmayan mallar
- 2- Özel mallar - Özel mülkiyet altında olan mallar
- 3- Kamu malları - Özel mülkiyet altına alınmaya elverişli olmayan mallar

32- Mülkiyet hakkının çeşitleri:

- 1- hak sahibinin sayısı bakımından a) tek şahıs mülkiyeti b) hisseli mülkiyet
- 2- Özel mülkiyetin var olup olmaması açısından a) ferdi (özel) mülkiyet b) kollektif mülkiyet (toplum mülkiyeti) - genel yollar, meydanlar

33- Hisseli mülkiyetin ortadan kaldırılarak müstakil mülkiyet tesis edilmesine izale-i suyû (hisseli mülkiyetin izalesi) denir.

34- ibaha ortaklığı (şirket-i ibaha; eş-şeriketü'l-amme). Toplum mülkiyetindeki mallar üzerinde kimsenin özel mülkiyet hakkı olmamasıdır.

35- Mülkiyet doğuran sebepler 3'e ayrılır:

- 1- Aslen kazanma = istila denilen sahipsiz (mübah) malın ele geçirilmesidir. İşgal ve ihraz da istila terimiyle aynı anlamı gelir.
- 2- naklen kazanma = Satım akdi, hibe vb. hukuki işlemler yoluyla, mevcut mülkiyetin başkasına naklidir.
- 3- Halefiyet (yerini alma) yoluyla kazanma = Vasiyet ve miras

36- Mülkiyet hakkı; sona erdiren bir sebep ortaya çıkmadıkça devam eder. malın yok olması, tüketilmesi, malikin imar veya ihya ederek sahip olduğu bir araziyi terk etmesi sona erdiren sebeplerdir.

takyyitleri

37. Mülkiyet hakkının sınırlamalarının sınıflandırılması = asli, iradi, istisnâî
38. Asli sınırlamalar = Her halükarda mülkiyete bağlı olan ve ondan ayrılmayan sınırlamalardır.
39. İslam hukuku ilk olarak faiz, ihtikar, rüşvet ve kumar gibi işlemlerle haram nesnelere alınıp satılmasını yasaklayarak mülkiyet sebeplerine yönelik sınırlamalar getirmiştir.
40. En önemli sınırlamalar gayrimenkul üzerindeki mülkiyetle ilgili olup, bu alanda en çok komşuluk hukukundan kaynaklanan kısıtlamalar ön planda bulunmaktadır.
41. Hanefî, Şâfiî, Zahirî mezhebi; malikin mülkiyeti altındaki malı üzerinde başkasının bir hakkı taalluk etmediği sürece dilediği tasarruflarda bulunabileceği teorisini benimsemişlerdir.
42. Süf'a (ön alim) hakkı = Sahibine, başkasına satılan bir akarı aynı bedelle alma yetkisi verir. Bu hak gayrimenkullerde geçerlidir.
43. Mülkiyet hakkına sosyal amaçlı getirilen bazı sınırlamalar da asli sınırlamalar kapsamındadır. Zekat, Fıtır sadakası gibi
44. İradi sınırlamalar = Malikin kendi iradesiyle yaptığı hukuki işlemler yoluyla mülkiyet hakkına getirdiği sınırlamalar. Malını rehin vermek gibi
45. İstisnâî sınırlamalar = Devletin istimlak, mali ceza verme, istisnâî vergiler koyma gibi temelde kamu menfaatine yönelik kısıtlamalar.
46. İstisnâî sınırlamaların teorik temeli = "zararı âmmı def için zararı hâs ihtiyar olunur,"
47. İrtifak hakkı = Bir gayri menkul (akar) üzerinde başkasına ait bir akar yararına kurulmuş olan ve sahibine sınırlı bir yararlanma sağlayan aynı haklar.

48- İrtifak haklarının temel türleri:

- 1- Kaynak (su alma) hakkı (hakkus-sırb)
- 2- Gegit hakkı (hakkul murûr, hakkul memerr)
- 3- İnşaat (üst) hakkı (hakkul karâr, hakkul tealli)
- 4- Mecrâ hakkı (hakkul mecrâ, hakkul mesîl)
- 5- Kırış koyma hakkı
- 6- Manzara irtifakı

49- Akit (sözleşme), borçlar hukukunun ve hatta tüm hukukun en teknik ve esaslı konusudur.

50- Borç ilişkisi = Alacaklı ve borçlu diye anılan taraflar arasında kurulan hukuki bağ

51- Borç ilişkisinde bulunması gereken 3 unsur vardır:

- 1- Alacaklı = Edimde (davranış) bulunulmasını isteme yetkisine sahip taraf. Hak sahibi
- 2- Borçlu, Edimde bulunmakla mütellef olan taraf
- 3- Edim (eda) Alacaklının borçludan yerine getirmesini istemeye yetkili olduğu davranış.

52- Edim (eda) = Bir satım akdinde iki tarafın karşılıklı olarak malı ve parayı birbirlerine teslim etmesidir.

53- Borç ilişkisinde yerine getirilmesi gereken edim üç türlü olabilir. 1- verme (satılan şeyi teslim etme) 2- Yapma = Kira akdinde işçinin kararlaştırılan hizmeti görmesi 3- Yapmama = Rekabet ya sağı anlaşmasında borçlu tarafın rekabette bulunmaktan kaçınması

54- Borcun kaynakları: 1- Hukuki işlemler 2- Haksız fiil 3- Sebepsiz zenginleşme

55- Hukuki işlemlerde, borçlunun borçlanma yönündeki iradesi gerekli iken, haksız fiil ve sebepsiz zenginleşmede borcun doğabilmesi için buna lüzumi yoktur.

56- Haksız fiiller = Hukuka aykırı olarak bir kimsenin şahsına veya mal varlığına zarar veren fiildir. Gasp (zorla alma) ve itlaf (tahrip etme) iki önemli haksız fiil türüdür.

57- Sebepsiz zenginleşme (haksız iktisap) = Bir kimsenin mal varlığının haklı bir sebep bulunmaksızın, diğer bir kimsenin zararına olarak göğalması veya azalmaması.

58- Hukuki işlem = Bir kimsenin bir hukuki sonuç elde etmek (bir hakkı veya hukuki ilişkiyi meydana getirmek, değiştirmek, ortadan kaldırmak) için iradesini açıklaması (kavli tasarruf)

59- Hukuki işlemin özünü irade beyanı oluşturur.

60- Hukuki işlemler 2'ye ayrılır:

1. Tek taraflı hukuki işlemler: Vakıf işlemi, kefalet akdi, mükafat vaadi (Özellikle Mâlikî mezhebinde)

2. Çift taraflı hukuki işlemler = Akitler

61- Borç doğuran en önemli ve en yaygın hukuki işlem akitlerdir.

Akit = iki tarafın karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanında bulunmasıyla kurulan hukuki muamele anlamındadır.

62- Akdin kurulması (in'ikâd) = İcab ve kabulün sonuç doğurabilecek biçimde birbirine bağlanması

63- Bütün akitler açısından ortak ve genel olan üç unsur vardır:

1- tarafklar = akdin oluşması için iki şahsın bulunması gerekir.

2- İrade beyanı = tarafkların iradelerinin dışa yansımalarıdır.

Akdin özü karşılıklı rızadır.

3- Konu (mahal: ma'kud aleyh) = Her akdin sonuç doğurduğu bir ko-
nusu bulunmalıdır.

64- Akdin taraflarıyla ilgili şartlar:

1- Tarafkların akit yapma ehliyetine sahip olmaları. Hanefî mez-
hebinde akıl ve temyiz gücü yeterli görülür.

2- İki tarafı da tek kişinin temsil etmemesi. Hanefî mezhebi-
ne göre nikah akdi dışında tek kişinin akdin her iki tarafını
temsil etmesi geçersizdir. Mâlikî ve Hanbelîlere göre geçerlidir.

65- Akdin konusuyla ilgili sartlar = Akdin konusunun, akdin hukuki sonuclarini tasimaya elverisli olması, Akid anında mevcut olması, tesliminin mümkün olması, mütetavvim (mübah) bir mal olması, müsterinin onu bilmesi

66- İrade beyanlarıyla ilgili sartlar =

1. İcab ile kabulün karşılıklı ve birbirine uygun olması gerekir.
2. İcab ve kabulün aynı mecliste beyan edilmeleri gerekir.

67- Hanefilere göre, akdi meydana getiren iki irade açıklamasının ilkinde icab; ikincisine kabul; icab yapana da mücib denir.

68- İcab ve kabulün birbiriyle irtibatı ve akdin oluşması için şu detay sartlar gerekir:

1. Kabul, icab sakıt olmadan yapılmış olmalıdır.
2. Kabul, icabdan sonra rızanın ortadan kalktığına hükmetti-recek olaüde ara vermeksizin yapılmış olmalıdır.
3. Kabul; icabın kendisine yöneltildiği kişi tarafından yapılma-lıdır.

69- İcab şu hallerde sâkit olur:

1. İcabı yapanın icabdan dönmesiyle
2. Mucibin vefatı
3. Mucibin ehliyetini yitirmesi
4. Akdin konusunun helaki
5. Akdin konusunun değişikliğe uğraması
6. İcabın yöneldiği kişinin icabı reddetmesi

70 - Meclis muhayyerliği = İcab ve kabul birbiriyle buluşmasına rağmen, meclis birliği devam ettiği sürece taraflara akdi fesih yetkisi veren durumdur.

71. Hanefi ve Mâliki mezhebi meclis muhayyerliğini kabul etmez.
Sâfi ve Hanbeli mezhebi kabul eder.

72- İcap ve kabulün şekilleri:

Sözlü ifade = En yaygın ve doğal irade beyanı seklidir. Aldım, sattım, alırım, satarım (geçmiş, şimdiki zaman) ifadeleri kabul edilir.

73- Alacağım, satacağım şeklinde gelecek zaman ifade eden beyanlarla akit meydana gelmez. Emir ve talep siygaları (al, sat) da geçerli değildir (Hanefiye göre)

74- İsaret = Sözlü ifadenin dışında taraflar bazı işaretlerle anlaşarak da akit kurabilirler. Dilsizin bilinen işaretleri akitlerde irade beyanı yerine geçer.

75- Teâtî = Fiili mübadele. Çoğunluğa göre sözlü irade beyanı olmaksızın bir şeyi alıp verme gibi, fiili mübadele ile akit meydana gelir.

76- İmam Sâfî'ye göre teâtî ile akit meydana gelmez.

77- İslam hukukunda kural; akitlerde şerhçiliğin olmaması ve tarafların karşılıklı rızası ile akitlerin eksiksiz kurulabilmesidir.

78- Bazı durumlarda ilave şart koşulabilir; Evlenme aktinde sahit şartı, umuma ilan etme, aynı akitlerde kabz (teslim alma).

79- Akitlerin hukuki sonuçları: 1- Akdin hükmü: Ana ve en önemli sonuçtur. İlke olarak tek bir sonuçtur. 2- Akdin hukuku: Akdin asıl sonucu olan hükmü güçlendiren ve tamamlayan sonuçtur.

80- Satış akdi gerçekleştiği an, akdin hükmü oluşur.

81- Gayesi ya da doğurduğu sonuç bakımından akitler:

a) Temlik akitleri: Satım ve kira gibi mal ve menfaatin el değiştirmesini, bir aynı hakkın karşı tarafı devredilmesi sonucunu doğuran akitler. 3'e ayrılır

1- ivazlı akit = iki tarafın bedel verdiği akit. Satım ve kira gibi

2- teberru (ivazsız) akit = Bir tarafın aynı hakkını devrettiği akit. Hibe, arıyet

3- Başta teberru, sonunda ivazlı olan akit = Karar borçlunun isteği üzerine kefalet ile ivaz şartlı hibe gibi

b) Teminat akitleri = Rehin akdi aynı teminat akdi, kefalet şahsi teminat akdi

c) Koruma (hifz) amaçlı akit = Vedâ gibi

d) Temsil akdi = Vekalette olduğu gibi temsil amacı taşıyan akit

e) Ortaklık akdi = müddarebe, muzâraa akdi

82- Aynı olup olmaması bakımından akitler:

a) aynı akit = Akitin kurulması ve tamamlanması için malın (aynının) teslim şartı. hibe, ^{arziyet} ^{arziyet}, ^{amanet} ^{amanet}, ^{bedua} ^{bedua} vedia, karz ve rehin akitleri

b) aynı olmayan (normal) akit: teslim şartı yok

83- Meşru olup olmamasına göre akitler:

a) sahih akitler: fikhi sonuçların doğması için uygun bir sebep olan akitler. Rükün, rükünle ilgili in'ikat şartlarını ve sihhat şartlarını taşıyan akitler.

b) Sahih olmayan akitler: 1- batıl akit = unsur yada in'ikat şartlarında bozukluk olduğu için sahih olmayan

2- Fasit akit = unsur ve rükün dışındaki bazı vasıflarda bozukluk olan akit. Bedel belirlenmeden yapılan satım veya kira akdi gibi

84- Kurulduğu andan itibaren sonuç doğurması (işlerlik) bakımından akitler

1- nafiz akit = Akdi yapan tarafların dışında bir kişinin haklarıyla ilgili olmayan, başka birinin rızasına, onayına gerçek kalmadan sonuç doğuran akit.

2- Mevkuf akit = Başkasının haklarıyla ilgili olan, işlerlik kazanması için tarafların irade beyanları dışında hakkı olan kişinin iradesine de ihtiyaç duyulan akit. Mümeyyiz kuvvün akdi gibi

85- Bağlayıcılık bakımından akitler: Bağlayıcılık, bir akitin tek taraflı irade ile ortadan kaldırılamamasıdır, satım ve kira gibi

Tek tarafı bağlayan akitler: rehin akdi

İki tarafı da bağlamayan akitler: Arziyet akdi

Edünq verme, bedava kullanması

86- Akitin ortadan kalkması:

Borcun doğal sona erme yolu tarafların edimi yerine getirmesidir.

Henüz ifa edilmeyen akitler fesih ve infisah yoluyla ortadan kaldırılabilir.

87- Fesih: Taraflardan birinin irade beyanıyla akdi ortadan kaldırmasıdır.

88- Her iki tarafın anlaşarak akdi fesh etmesine ikale denir.

89- İnfisah: Akitin işlerliğinin kendiliğinden ortadan kalkması. Teslim öncesi mebi (esya) nin helak olması gibi

İSLAM HUKUKU 6.ÜNİTE SORU - CEVAP

1- İslam Hukukunun sistemleştirilmesi ve uygulanması büyük ölçüde hangi faaliyetin sonucunda gerçekleşmiştir?

cevap= İctihad faaliyeti

2- Kur'an ve Sünnet'i, aktif ve dinamik hale getirmek üzere Hz. Peygamberin beyan islevine benzer bir işlevi üstlenecek birilerine ihtiyaç duyulması hangi kavramı gündeme getirmiştir?

cevap= re'y icthadı

3- Kitap ve Sünnet'te hükmünü açıkça bulamadığı konularda re'yini devreye sokacağını Hz. Peygamber'e söyleyen ve O'nun onayını alan sahabi kimdir?

cevap= Muâz b. Cebel

4- Boyutu konusunda farklı düşünceler de icthadın, dolaylı olarak mevcut olan hükümlerin bulunup çıkarılmasının yöntemi olarak kabulünü gerekli görenler hangi mezheplerdir?

cevap= Sunni mezhepler

5- Literatürde kullanılan hangi kavramlar icthad faaliyeti kapsamındadır?

cevap= istinbat ve kıyas

6- Geniş anlamıyla istihsan (kolaylığın alınması) ve istislahın (menfaati dikkate alma) da dahil olduğu re'y icthadının öncüsü olan iki İmam kimdir?

cevap= Ebu Hanife ve İmam Mâlik

7- Re'y icthadını daraltarak kıyasa eşitleyen imam kimdir?

cevap= İmâm Sâfî

8- İstihsân ve istislah yanında kıyasa da karsı çıkararak re'y alanını tamamen kapatan ve istidlâl (delil getirme) e indirgeyen kimdir?

cevap= Dâvûd ez Zâhiri

9- Dinin tamamlanmış olduğunu, Hz. Peygamber'in tesri yetkisinin devam ettirilmesine ihtiyaç bulunmadığını, kıyasın Allah'ın emirlerine ilavede bulunmak olduğunu kim söylemiş? İbn Hazm

10- İctihadın meşruiyetinin temellendirilmesi daha çok ictihadın bir türü olan ..... üzerinden yapılmıştır.

cevap= kiyas

11- İctihadın kurumsal ve resmi işleyişini temsil eden iki şey nedir?

cevap= kazâ (yargı) ve iftâ (fetva verme)

12- İctihad; çaba göstermek, bütün gücünü harcamak anlamındaki hangi kökten türemiştir?

cevap= cehd

13- İctihad; bir ser'i hüküm hakkında bir kanaate (zan) ulaşabilmek için bütün gücün harcanmasıdır. Bu tanım kim tarafından yapılmıştır?

cevap= usulcüler tarafından

14- İctihad edene ve ictihad edilen konuya ne denir?

cevap= müctehid, müctehedün fih

15- İctihad'ın tanımında geçen "ser'i hüküm", hangi konuları tanım dışı bırakmayı amaçlar?

cevap= akli ve hissi konular

16- İstidlal doğrudan dil ile, dilin kuralları ile ilgili iken ictihad daha çok ne ekseninde hükmün belirlenmesiyle ilgilidir?

cevap= anlam ekseninde

17- Hangi konularda ictihad geçerli değildir?

cevap= İnanç konuları, nas ile doğrudan düzenlenmiş fıkhi konular da ictihad geçerli değildir.

18- Kaç tür ictihad vardır?

cevap= 2 tür. Kurucu ictihad, mezhep içi ictihad

19- Ebu Hanife, Mâlik ve Sâfi gibi ekol kurucu müctehitlerin kendi zamanlarına kadar ki bütün birikimi eleyip seçerek bütünlüklü, kendi içinde tutarlı bir yapının kurulmasıyla sonuçlanan ictihad türü hangisidir?

cevap= Kurucu ictihad

20- Kurucu ictihadda mevcut malzeme, bütün yönleriyle değerlendirilip ise yararayanlar seçilip alınmıştır. Bu seçilme işleminin bir noktada durdurulması, tekrarlanmaması hadisesinin adı nedir?

cevap= İctihad kapısının kapanması

21- Ekolleşme sürecinin sonucunda her bir ekol mensubu fakihinin kendi ekol sistematigi içerisinde yaptığı ictihadın adı nedir?

cevap= Mezhep içi ictihad

22- Müctehidlerin tâbi tutulduğu en yaygın ikili tasnif hangisidir?

cevap= mutlak müctehid- mukayyed müctehid

23- İkili tasniflerdeki mutlak müctehid, müstakil müctehid veya seriatla müctehid terimleri, büyük ölçüde kurucu ictihad faaliyetinde bulunan hangi müctehidler ifade eder.

cevap= Ebû Hanife, Mâlik, Sâfii

24- Hanefiler tarafından mutlak müctehid, mezhepte müctehid, mesâilde müctehid, ashâbü't-tahrîc, ashâbü't-tercih, ashâbü't-temyîz ve mukallid şeklinde yapılan ilk ve bilinen tek derecelendirmenin adı nedir?

cevap= tabakâtü'l-fukahâ

25- Ser'i hükümlerce doğrudan düzenlenmeyen, daha çok cevaz alanı diye nitelendirilen alanda, aklın gereklerine göre hüküm verme anlamına gelen ictihada ne denir?

cevap= Örfi ictihad

26- Hangi ictihad zaman içerisinde gelişerek Osmanlı devletinde örfi hukuk sekline dönüşmüştür?

cevap= Örfi ictihad

27- Gerekli şartları kendinde toplayarak ser'i hükümleri çıkar- ma melekesini elde eden kışıye ..... denir?

cevap= müctehid

28- müctehid olmanın en temel şartı nedir?

cevap= Ser'i hükümlerin kaynaklarını çok iyi bilmek.

29. müctehid olmanın en temel şartı ser'i hükümlerin kaynaklarını çok iyi bilmektir. Diğer iki şart nedir?

cevap= İctihad melekesine sahip olmak, adalet sahibi olmak

30. İctihad ehliyetine sahip olmanın değil, bir ictihadla amel edilmesinin şartı nedir?

cevap= Adalet sahibi olmak

31. İctihad edecek kişinin öncelikle bilmesi gerekenler nelerdir?

cevap= Kur'an, Sünnet ve İcmâ

32. Hangi muhakkik usulcü Kitabın tamamını bilmenin şart olmayıp ser'i hükümlere ilişkin ayetleri (500 civarında) bilmenin yeterli olduğu görüşündedir?

cevap= Gazâli

33. Usulcülerin müctehitte aradığı Sünnet bilgisi ----- ve ----- olarak hadisin bilinmesini kapsar.

cevap= metin ve sened

34. Ümmetin genel kabulüne mazhar olmuş hadislerin İsnadını araştırmaya gerek olmadığı, müctehidin tâdil konusunda Buhârî ve Müslim gibi hadis imamlarının tâdili ile yetinebileceği görüşünde olanlar kimlerdir?

cevap= Gazâli ve onu takip eden bazı usulcüler

35. Gazâli müctehidin elinin altında Ebû Dâvud'un veya Beyhâkî'nin es-Sünen'i gibi ahkâm hadislerini toplayan temel bir hadis kitabının bulunmasını yeterli görmüş. Bu görüşe katılmayan iki usulcü kimdir?

cevap= İbn Dakîkûl-îd ve Nevevî

36. Aykırı ictihadda bulunmamak için müctehidin nas bilgisi yanında ----- konularını bilmesi de sart koşulmuştur?

cevap= icma

37. Müctehidin Arapça bilmesi neden sart koşulmuştur?

cevap= Kitap ve Sünnet Arapça olduğu için

38- Arapça bilgisinin sadece lafızlarla ilgili konularda şart olduğunu, anlamlara ilişkin konularda ise Sâri'in temel maksatlarını iyi kavramış olmanın yeterli olacağını hangi usulcü söylemiştir?

cevap= Mâlikî usulcü Sâtîbî

39- Naslardan hüküm çıkarmanın en yaygın yöntemi nedir?

cevap= Kıyas

40- Âyet veya hadisî doğrudan ve açık bir şekilde düzenlediği bir konuda alternatif hüküm getirme anlamında ictihad edilemeyeceğini, ictihadın özellikle nasların düzenlemediği alanlarda olabileceğini anlatan Mecelle'nin 14. maddesi nedir?

cevap= Mevrid-i nasta ictihada mesâğ yoktur.

41- İctihadın dini mükellefiyet açısından hükümü nedir?

cevap= Farz-ı kifâye

42- Ehliyetsiz ictihad etmenin - - - - - olduğu ilke olarak benimsenmiştir.

cevap= Günah

43- Dinin hangi konularında ictihad caiz görülmemiştir?

cevap= Katî delille sabit konularında

44- Katî delille sabit konularda ictihad yapan kimsenin yerine göre - - - - -, - - - - - veya günahkâr olacağı ilke olarak benimsenmiştir.

cevap= Kâfir, bid'atçı

45- İctihadın yerinde yapılmış olması ne demektir?

cevap= İctihadın izin verilmiş konularda yapılması

46- Katî konular, kendi içerisinde - - - - -, - - - - - ve - - - - - olmak üzere 3'e ayrılır?

cevap= kelâmî, usûlî, fıkhi

47- - - - - konular tabiriyle sırf akli konular kastedilir. Gerçek bir/tek olup, gerçeği tutturamayan kimse günahkâr olur. Gerçeği tutturamama, eğer Allah ve Resûlüne iman gibi konularda olursa, bu kişi kâfir olur.

cevap= Kelâmî

48- ----- konular tabiriyle, tamâmın hüccet oluşu, kiyasın hüccet oluşu ve haberi vahidin hüccet oluşu gibi konular kastedilir. Bu meselelerin delilleri kat'i olup, muhalefet edenler günahkâr ve hatalıdır. cevap = Usûli

49- ----- tabiriyle beş vakit namazın, zekatın, haccın ve orucun farz olması; zinanın öldürmenin, hırsızlığın ve îkinin haram olması gibi Allah'ın dininde kesin olarak bilinen şeyler kastedilmektedir. cevap = Fikhiyyât

50- Kesin konular dışında kalan konular zanniyat alanını oluşturur. İctihadda ----- meselesi zanni konularda yapılan ictihadla ilgilidir. cevap = hata-ısabet

51- İctihadi konularda bir müctehid doğruyu tutturmuş, diğerleri hata etmişse bu görüş ----- diye isimlendirilir. cevap = muhattie

52- Müctehidlerin her biri ictihadında doğruyu tutturmuşsa ----- diye isimlendirilir. cevap = musavvibe

53- ----- göre ictihadi konularda Allah katında belirlenmiş bir hüküm vardır. Buna ulaşan doğruyu tutturmuştur, diğerleri hata etmiştir. cevap = muhattie

54- ----- göre ictihadi konularda Allah katında belirlenmiş bir hüküm yoktur. Hüküm, müctehidin ictihadi ile ulaştığı sonucudur. Her müctehid, ictihadında doğruyu tutturmuştur. cevap = musavvibe

55- literatürde "el kavli bil esbeh", ne demektir?

cevap = Doğruya en yakın görüş

56- İctihadın nakzedilmesi, ne demektir?

cevap = Daha önceki ictihadın geçersiz kılınması

57- Bir âlimin sadece kendisinden daha âlim gördüğü birini taklid edebileceğini, fakat kendine denk veya kendinden daha aşağı birini taklid edemeyeceğini söyleyen kimdir? (Usulcülerin çoğu aksi görüştür.) cevap = Muhammed b. Hasan es-Seybânî

58- Karşılaştığı bir meselenin dinî-hukukî hükmünü öğrenmek amacıyla müftîye başvuran kimseye ne denir?

cevap = müstefî

59- İctihad ehliyetine sahip olmayan kişilerin fetvâ sorması anlamına gelen kelime hangisidir?

cevap = istiftâ

60- Kimin tesbitine göre yaklaşık II.yy.'ın ortalarında başlayan taklid III.yy.'ın başından itibaren yaygınlaşmış ve mezhep imam-ları taklid edilmeye başlanmıştır?

cevap = İbn Hazm

61- Hangi mezhep âlimleri müctehidsiz bir asrın bulunmasını mümkün görmez?

cevap = Hanbelî

62- İctihad kapısının kapanmadığını savunan çağdaş araştırmacı kimdir?

cevap = Vâil b. Hallâk

63- Yaklaşık hicri VII.yy.'dan itibaren yeniden mutlak ictihad ihtiyacı müslüman âlimlerin gündemine girmiş. Bu âlimler kimlerdir?

cevap = İzzeddin İbn Abdüsselâm, İbn Teymiyye, İbn Kayyim el Cevziyye
Takiyüddin es Sübkî

64- XIX.yy.'da hangi yenilikçi âlim, İslâm dünyasının içinde bulunduğu geri kalmışlığın sebeplerinin başında ictihad kapısının kapatılması ve taklidin yaygınlaşması olduğunu ileri sürmüş, yeniden ictihad çağrısı yapmıştır?

cevap = Muhammed Abduh

65- Felsefi derinliği ağır basan bir ictihad çağrısı yapan, mutlak anlamıyla ictihadi İslâm düşüncesinde hareket ve tecdi-
din mihveri olarak gören kimdir?

cevap = Muhammed İkbâl

66- İctihadın uygulamada inkâr edilmesinin, İslâm ümmetinin birliğini ve dayanışmasını sağlamak için ortaya konulmuş muhtemel yasal yapıya süreklilik verme arzusunun bir sonucu olduğu görüşünde olan âlim kimdir? cevap = Fazlurrahman

67- İslâm dünyasının son yüzyılında, ictihada yapılan bu vurguyu aşırı bulan ve geleneksel anlayışlarla bu yeni yönelişlerin arasını birleştirmeye çalışan bir eğilim vardı. Bu eğilim gelenekler ictihadlar içinden uygun olanları seçip alma, yeni karşılaşılan problemleri ise ----- -- yoluyla çözüme yanlısıdır.

çözüm = kollektif ictihad

İSLÂM HUKUKU 7. ÜNİTE SORU-CEVAP

1- İslâm hukuku iki ana disipline ayrılmaktadır. Bunlar nelerdir?

cevap= usûl-i fıkıh , fûrû-i fıkıh

2- Fakih denilen fıkıh bilginlerinin pratik hukuki meselelere ilişkin hüküm çıkarma yöntemlerini belirlemeyi hedefleyen ilim dalına ne denir?

cevap= Usûl-i fıkıh

3- Fakihlerin pratik hukuki meselelere ilişkin çıkardıkları hükümleri belirleyip bunları sistematik ve düzenli bir şekilde ortaya koymayı amaçlayan ilim branşına ne denir?

cevap= fûrû-i fıkıh

4- Genel olarak fıkıh ya da İslâm hukuku denilince fıkıhın hangi alanı kastedilir?

cevap= Fûru alanı

5- Klasik fûrû kitapları 60 civarında ----- denilen üst konu başlıkları etrafında toplanır.

cevap= kitâb

6- Fıkıh kitaplarının ele aldığı konu ve bölümler genel bir sınıflama ile üç alana ayrılır. Bunlar nelerdir?

cevap= ibâdât , muâmelât , ukûbât

7- Fûrû eserlerinde genellikle ilk ele alınan ----- konularıdır. ikinci olarak ----- ve son olarak ukûbât konuları ele alınır.

cevap= ibâdât , muâmelât , ukûbât

8- Bütün fıkıh kitapları hangi ana bölümü altındaki konularla başlar?

cevap= ibâdât

9- İbâdat ana bölümünde ilk olarak ----- bölümü incelenir. Bundan sonra ----- , ----- , ----- herbiri bir müstakil başlıkta tüm detaylarıyla ele alınır.

cevap= temizlik , namaz , zekat , oruç , hac

10- Helâl ve haram olan şeyler hangi başlıkta yer alır?

cevap= Kitâbul-kerâhiyye vel istihsân

11- Sahiplerin yaşamlarındaki normal ihtiyaçlarını gideren ve onlara fayda temin eden ilişkileri düzenleyen hükümlere ne denir?

cevap= muâmelât

12- Modern hukuk kaç ana kola ayrılır?

cevap= iki, özel hukuk, kamu hukuku

13- Kamu hukukunun dalları nelerdir?

cevap= 1- Anayasa hukuku 2- idare h. 3- Ceza h. ve ceza yargılamah.

4- Mâlî h. 5- Devletler Umumi h. 6 İş hukuku

14- Özel hukukun dalları nelerdir?

cevap= 1- medeni hukuk 2- Ticaret h. 3- Devletlerarası Özel h.

4- Filri hukuk

15- Medeni hukuk kaç temel bransa ayrılır?

cevap= 5'e ayrılır. 1- Şahsın hukuku 2- Eşya h. 3- Borçlar h. 4- aile h. 5- miras h.

16- Özel hukukun özünü ----- oluşturur.

cevap= medeni hukuk

17- Hanefi hukukçular başta olmak üzere İslâm hukukçuları muamelât teriminin kapsamına giren konuları hangi başlıklar altında toplamışlardır?

cevap= 1- münâkehât

2- mali muâmelât= Konusu doğrudan mal olan akitler

3- muhâsemât

4- Terikât

18- Fıkıh kitaplarında; Kitâbun nikâh, Kitâbut-talâk, Kitâbur-radâ bölümleri hangi başlık altında yer alır?

cevap= münâkehât

19. ----- kelime anlamı olarak mahkemede davacı ve hasım olma anlamı taşır. Yargılama hukuku konularından oluşur.

cevap = muhâsemât

20. ----- terike kelimesinin çoğuludur. Günümüzdeki miras hukuku branşı ile ortak ve benzer konuları inceler.

cevap = terikât

21. Mecelle muâmelât alanında bir kanun olmakla birlikte Aile ve miras hukuku konularını ele almamıştır. Hangi konuları ele almıştır?

cevap = Mâli muâmelât (Eşya, borçlar hukuku), muhâsemât ve şahsın hukuku

22. Hukukun ana konusu nedir?

cevap = haklar

23. Eşya hukuku branşı, ----- ya da malvarlığı konularının temelidir.

cevap = mâli muâmelât

24. Kitâbu edebil kâdî, Kitâbuş-şehâdât, Kitâbul vekâle, Kitâbud-da'va, Kitâbul ikrâr, Kitâbu's-sulh bölümleri Fıkıh kitaplarının hangi başlığı altında yer alır?

cevap = Muhâsemât

25. Şahsın hukuku konularının önemli bir kısmı ve şahısların hukuki ehliyet durumları usûl-i Fıkıh eserlerinde hüküm bahislerinde hangi başlık altında incelenir?

cevap = mahkûm aleyh

26. Bir kişinin sözlü tasarruflarını kısıtlama bölümünün adı nedir? (Furû kitaplarında)

cevap = Kitâbul haçr

27. Kendisinden haber alınamayan kayıbolmuş kişi bölümünün adı?

cevap = Kitâbul mefkûd

28. Tasarrufları kısıtlanmış kişilere akit yapma hakkının verilmesi veya haçr altına alınmış kişinin haçrini kaldırma bölümüne ne denir?

cevap = Kitâbul me'zûn

29. Fırû kitaplarında köle azat etme bölümü?

cevap= Kitâbul itâk

30. Köleyle yapılan özgürlük sözleşmesi bölümü?

cevap= Kitâbul mukâteb

31. Bir kimseyi korkutarak rızası olmaksızın bir tasarrufta bulunmaya zorlamak?

cevap= Kitâbul ikrâh

32. Gift cinsiyetli kişi bölümü?

cevap= Kitâbul hânsô

33. Modern dönemde XIX. yy. dan itibaren özellikle aile hukuku, miras hukuku, velayet ve vesayet gibi şahıs hukuku konuları hangi adla muamelat alanı içerisinde ayrı bir ana brans haline gelmiştir?

cevap= Ahvâl-i şahsiye

34. Muâmelâtın yargılama haric, tüm konularını ifade eden en kapsamlı iki terim nedir?

cevap= Ahvâl-i şahsiye ve mali muâmelât

35. Fikhin en dar anlamında kullanılması neyi ifade eder?

cevap= mali muâmelât

36. Fikhin en geniş anlamında kullanılması neyi ifade eder?

cevap= İbâdât ve muâmelât

37. Klasik Fikh kitaplarının genellikle son kısımlarında yer alan bölümler ----- ana başlığına dahildir.

cevap= Ukûbât

38. Ukûbât kelimesi, ceza anlamına gelen utûbe kelimesinin çoğuludur. Bu alanı ifade için bazen "cazırcı cezalar anlamına gelen hangi kelime kullanılır?

cevap= mezâcîr

39- Ukûbât bölümünün alt başlıklarındandır. Kıyas konusunun da yer aldığı, öldürme ya da yaralama bölümünün adı nedir?

cevap= Kitâbul Cinayât

40- Had cezaları bölümünün adı nedir?

cevap= Kitâbul hudûd

41- Namusa iftira suçu ve cezası bölümünün adı nedir?

cevap= haddul kâzif

42- Hırsızlık suçu ve cezası bölümünün adı nedir?

cevap= haddus serika

43- Dinden dönme suçu ve cezası bölümünün adı nedir?

cevap= haddur ridde

44- Âkile sistemi bölümü -----

cevap= Kitâbul meâkil

45- Kıyas cezaları ----- ilgilendirir. Kamu otoritesinin
üstün olduğu cezalar ----- ilgilendirir.

cevap= Kul hakkı, Allah hakkı

46- Başkasının malının haramlığı hükmünün doğurduğu mülkiyet hakkı hangi hak grubuna girer?

cevap= Halis kul hakları

47- Zina, hırsızlık vb. yasaklar ve bunlara verilen cezaların doğurduğu nesebin karışmaması sonucu gibi haklar hangi gruba girer?

cevap= Halis Allah hakları

48- Namusa iftira cezası hangi hak grubuna girer?

cevap= Allah hakkının ağır bastığı haklar

49- Kıyas cezası hangi hak grubuna girer?

cevap= Kul hakkının ağır bastığı haklar

50- İslâm hukukcuları Allah hakkı alanının temelinde ----- ve ----- meydana geldiğini kabul eder.

cevap= ibâdât ve ukûbâtta

51- İslâm hukukcularına göre kul hakkı alanı daha çok ----- alanını içerir.

cevap= muâmelât

52- İslâm hukukcuları hangi metodu kullanarak hukuk yazmışlardır?

cevap= meseleci (kazustik) metod

53. Meseleci metodun alternatifi olan, özellikle Kara Avrupası hukukuna hakim olan metodun adı nedir?

cevap= soyut (mücerred) metod

54- Meseleci hukuk yazma metodunu aşma çabası olarak değerlendirilen, konuların soyut yöntemdekine benzer şekilde sistematize edildiği eser ve yazarı kimdir?

cevap= Bedâiu's-sanâi, Kâsânî

55- İslâm hukuku literatür türleri nelerdir?

cevap= Fikhin usûl, Fürû, kavâid, kamu hukuku, Fikh tarihî

56- En çok eser yazılan literatür türü olup, doğrudan mezheplere ait fıkhi hükümlerin derlendiği kitapların adı nedir?

cevap= Fûrû Fikh türü

57- Fûrû Fikh literatürünün ilk kaynağı olan, Hanefi mezhebi kurucularından İmam Muhammed'e ait eserin adı nedir?

cevap= Kitâbul-Asl ya da el Mebsût

58- Hanefi mezhebindeki en meshur Fûrû kitapları nelerdir?

cevap= Kitâbul asl, Bedâiu's-sanâi, el Mebsût (Serahsi),

el Hidaye (Bidâyetül mübtedi serhi) Merginâni, Fethul Kadir (Hidaye'nin serhi) İbn Hümmam, Reddül muhtar (Hidaye'nin serhi) İbn Abidin

59- Fikhin Fûrû alanı, ----- meselelerin müctehit hukukcular tarafından ortaya konulan hükümlerini gösterme amacı taşır?

cevap= Ferdî/cüzi

60- Şâfi mezhebinin en meşhur eserleri nelerdir?

cevap: İmam Şâfi'nin el Ümm , Sirâzî'nin el mühezzeb, Nevevi'nin el Minhâc , Hatîb Sirbîni'nin Muğnil Muhtâc

61- Meseleleri hükme bağlayan müçtehidin ser'i kaynakları anlamaya ve onlardan kendi içtihadıyla hüküm çıkarırken takip etmesi gereken metodu inceleme amacı taşıyan ilim hangisidir?

cevap: Usûl ilmi

62- Usûl alanında yazılan ve günümüze ulaşan ilk eser ve sahibi kimdir?

cevap: İmâm Şâfi'nin er Risâle

63- Usûli Fıkıh türünün ele aldığı kaç temel konu vardır?

cevap: 4 konu. 1- hüküm 2- hükümlerin delilleri 3- hüküm 4- karma yöntemleri 4- hükümü çıkaran müçtehit ile ilgili bölüm

64- Usûl-i Fıkıh alanında yazılan eserler kaç farklı yöntemle yazılmıştır?

cevap: 3 yöntem. 1- Hanefilerin yazım metodu 2- Kelamcılarının metodu 3- karma (memzuc) usûl metodu

65- Fürû alanındaki görüşleri temellendirmek ve desteklemek, sağlam temellere oturtmak, ispatlamak gayesiyle fürû ön plana çıkarılıp, usûl alanındaki ilkelerin fürû'ya tatbikine önem verildiği yazım metodunun adı nedir?

cevap: Hanefilerin yazım metodu.

66- Hanefi yazım metodunun eserleri hangileridir?

cevap: Debûsî'nin Takvîmul edille, Serahsî'nin el Usûl

67- Fıkıhın fürû kısmına önem vermeksizin meseleleri teorik ve genel kurallarla ele alan metodun adı nedir?

cevap: Kelamcılarının metodu

68- ----- ve ----- usûlü kelamcılarının metoduyla oluşturulmuştur?

cevap: Mutezile ve Şâfi mezhebinin

69. Kelamcuların metoduyla yazılan kitaplar nelerdir?

cevap: Ebu'l Hüseyin el Basri'nin el Mutemed, Gazali'nin el müstesfâ

70. Daha sonraki dönemlerde ortaya çıkan ve her iki yöntemin baskın vasıflarını birleştiren usul yönteminin adı nedir?

cevap: karma (memzuc) usul yöntemi

71. Karma (memzuc) usul yöntemi eserleri nelerdir?

cevap: İbnu's-Sâati'nin Bedi'ün-nizâm, Sadru's-sertâ'nin Tenkihül usul

72. Furu literatüründen ayrı müstakil bir tür oluşturan, soru-cevap özelliği taşıyan fetva kitaplarının ilk önemli örneği hangisidir?

cevap: Sâfi fakihler Takıyyüddin es Sübki'nin el fetva, İbn Hacer el Heytemi'nin el Fetâva'l-kübrâ

73. Osmanlı'da meşhur olan ve başvurulan fıkıh kitapları hangileridir?

cevap: Ebu's-su'ud'un Fetâvâ-yı Ebussuud, Fetâva-yı Ali Efendi kitabı

74. Fetvalarda birliği temin etmeyi amaçlayan eserler hangi isimlerle yazılmıştır? (müftilere yardımcı olma gayesi)

cevap: Resmü'l müfti, Edebü'l müfti

75. Yeni meselelerin hükmüne o dönemdeki müctehidin getirdiği çözümler ve fetvaları içeren eserlere ne denir?

cevap: Nevazil eserleri

76. Nevazil eserlerinin en önemli ve ilk örneği kime aittir?

cevap: Ebu'l Leys es Semerkandi - Kitabun-nevazil

77. İslâm kültüründe özellikle devlet kavramı, devlet başkanı, devletin sistemi, teşkilatı, idarî mali, kazai yapısı vb. konular üzerinde yoğunlaşan edebiyat türünün adı nedir?

cevap: Ahkâm-ı sultaniye

78- Ahkam-ı sultaniye türüne ait en önemli ve ilk eserlere örnek olarak 1- hukukau 2- ve Hanbeli hukukau el Ferranin 3- adlı kitapları verilebilir.

cevap= 1- Sâfi 2- mâverdi 3- el Ahkamüs Sultaniye

79- Devletin mali düzeni, gelirleri ve vergilerinin incelendiği fıkhi eserleri türü hangisidir?

cevap= Harâc-Emval türü

80- Harac-Emval türü eserlerin en önemli örnekleri hangisidir?

cevap= Ebu Yusuf ve Yahya b. Adem'in Kitabül harac
Ebu Ubeyd Kasım b. Sellam'ın Kitabü'emval

81- Fıkhın fürû hükümlerinin arkasında yatan ana esas, genel prensip ve teorilerin tespit edildiği tür hangisidir?

cevap= Kavaid türü

82- Kavaid literatürü, fürû'dan ayrı bir tür olarak özellikle hangi yüzyılda müstakil bir tür olarak ortaya çıkmıştır?

cevap= 11. yy.

83- Kavaid türü altında değerlendirilen el Eşbah ve'n-nezâir adlı kitap kime aittir?

cevap= Sâfiî hukukçu İbnü'l Vekil'e aittir.

84- -----'in eseri Hanefilerin el Eşbah ve'n-nezâir alanındaki ilk kitabıdır.

cevap= İbn Nuceym

85- Seklen birbirine benzeyen ancak hükümleri farklı olan fıkhi meseleleri ele alan Kavaid'in alt türü hangisidir?

cevap= el furûk

86- Furûk türüne fıkhi kaideler arasındaki teknik farklılıkları inceleyerek katkı sağlayan kişi ve eserinin adı nedir?

cevap= Kârâfi - el furûk

87- Mezheplerin fürû alanındaki hükümlerinin arkasında yatan genel prensipleri gösteren Kavaid'in alt türü hangisidir?

cevap= Tahricü'l-fürû ale'l-usûl

88- Tahricul fûru alel usûl alanında eseri bulunan kimdir?

cevap= Zencânî

89- Fıkıh mezhepleri arasındaki görüş farklılıklarının dayanaklarını ele alan, bir mezhebin görüşünü savunup, karşı görüşü çürütmeye çalışan fıkıh edebiyatı türünün adı nedir?

cevap= Hilâf türü

90- Fıkıhler arasında ortaya çıkan görüş ayrılıklarını tespit eden, ihtilafların neler olduğunu ortaya koyan ilmi hilaf içinde değerlendirilmesine rağmen ondan biraz farklı olan türün adı nedir?

cevap= hilafiyât ya da ihtilâful fukaha

91- Hilafiyat türü eserlerine iki örnek veriniz?

cevap= İbn Rüşd'ün Bidayetü'l-müctehid

Sâ'nânî'nin el Mizânul-Kübrâ

92- Fıkıh tarihi türünün alt tabakası olan, İslâm hukukcularının hayatlarını ve ilmi faaliyetlerini, tarihi perspektifi esas alarak inceleyen eserlere ne ad verilir?

cevap= Tabakâtul-fukâha

93- Mezhep imamları ve bilgînlerinin hayatlarını içeren, tabakat eserleri ile hemen hemen aynı özellikleri taşıyan eserlere ne ad verilir?

cevap= Teracim

94- Hâkim, mahkeme, davacı ve davalı taraflar, deliller, adliye teşkilatının ele alındığı özel türün adı nedir?

cevap= Edebü'l-kâdi

95- Edebü'l kâdi türüne birkaç örnek veriniz.

cevap= Hanefi hukukçu Hassaf'ın Edebü'l kâdi'si

et Trablusî'nin Muînul hükkâmî

Sâfiî hukukçu Mâverdi'nin Edebü'l kâdi'si

Mâlikî hukukçu İbn Ferhûn'un Tebsirâtü'l hükkâmî

96- Kadıların davalarında ilgili bilgileri ve mahkeme kararlarını kaydettikleri eserlere ne denir?

cevap: Sicil eserleri

97- Sakk ya da vesika ilmi de denilen, mahkeme süreciyle ilgili kayıtlar, resmi-hukuki belge düzenleme esaslarının tespitini konu edinen ilim hangisidir?

cevap: Surut ilmi

98- eş-Surutü'l-kebir kîmin eseridir?

cevap: Hanefi alim Tahavi'nin

99- Sadece Fıkhi hükümlere kaynaklık eden kadısların (ahkam hadislere) derlendiği literatür türünün adı nedir?

cevap: Sünen

100- Fürû Fıkıhla ilgili hükümlere kaynaklık eden ayetlerin tefsirini konu alan brans ve bu alanda yazılan eserlere ne denir?

cevap: Ahkamül Kur'an

101- Genel hukuk prensipleri (külli kaide) kaç tanedir?

cevap: 5 tanedir. 1-Bir isten maksat ne ise hüküm ona göre-
dir.

2-Sek ile yakın zâil olmaz 3-Meşakkat teysiri celbeder

4-Adet muhakkemdir, 5-Zarar ve mukabele bi'2-zarar yoktur.

102- Sahısların davranışlarının (söz ve fiillerinin), hukuki sonuç elde etmek üzere dışa vurdukları irade beyanlarının hükümünün belirlenmesinde onların niyet ve amaçlarının öncelikli olarak dikkate alınacağını ifade eden külli kaide hangisidir?

cevap: Bir isten maksat ne ise hüküm ona göre dir.

103- Meydana geldiği kesin olarak bilinen bir durumun, sonradan ortaya çıkan bir süphe ve tereddüt sebebiyle ortadan kalktığına hükmedilmez anlamına gelen külli kaide hangisidir?

cevap: Sek ile yakın zâil olmaz.

104- "Açlık sebebiyle insan hayatını tehdit eden bir zorlukla karşılaşıldığında, domuz eti, sarap gibi haram olan şeylerin, ölüm ve hastalık riskini ortadan kaldıracak ölçüde yenilip içilmesi caizdir." Bu hangi kaidedir?

cevap= Mesakkat teysiri celbeder

105- "Zaruret hali kişinin bazı uhrevi ve hukuki sorumluluklarını kaldırırsa da başkasına ait kul hakları düşmez." Bu hangi kaidedir?

cevap= İztırar gayrin hakkını iptal etmez.

106- "Hacetin zaruret hali gibi kolaylık hükümlerine sebep olduğunu ifade eden madde hangisidir?"

cevap= Hacet umumî olsun hususî olsun zaruret menzilesine tenzil olunur.

107- "Fikhi bir hükme varmak için örf ve adet hakem kılınır." Bu hangi kaidedir?

cevap= Adet muhakkemdir.

108- "İnsanların yerleşiklik ve devamlılık kazanmış uygulamaları ve teamülleri demek olan adet, hukuki hükümlere kaynaklık eden bir delildir." ifadesi hangi maddeye aittir?

cevap= Nâsın istimali bir hüccettir onunla amel vacib olur.

109- "Bir kişinin başka bir kişiye zarar vermesi ya da kendisine verilen bir zarara aynı şekilde zararla karşılık vermesi yasaktır." Bu hangi kaidedir?

cevap= Zarar ve mukabele bi'2- zarar yottur.

110- "Zarar imkan dahilinde ortadan kaldırılır." bu hangi maddedir?

cevap= Zarar bi kaderil imkân def olunur.

111- "Daha şiddetli bir zararı ortadan kaldırmak için hafif olan zarar tercih edilir." bu hangi maddedir?

cevap= Zararı eşedd zararı ehaff ile izale olunur